

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА**

Факультет архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

(Рищенко Т. Д.)
(ПБ)

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

вид дисципліни, шифр за ОП	<i>обов'язкова, ОК5</i>
семестр	<i>4-й</i>
кількість кредитів ЄКТС	<i>4</i>
форма підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
кафедра	<i>філософії і політології</i>
для здобувачів вищої освіти:	
рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський)</i>
галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
спеціальність	<i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
освітня програма	<i>Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
форма навчання	<i>денна</i>

Розробник Робочої програми з дисципліни

Прізвище та ініціали	Посада	Науковий ступінь, вчене звання	Підпис
Козирєва Н. В.	доцент кафедри філософії і політології Nataliia.Kozyrieva@kname.edu.ua	канд. філос. наук	

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії і політології
Протокол від 28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (Корженко В. В.)

**Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія»
відповідає освітній програмі: «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО,
ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦЯ»**

1. Мета дисципліни

Метою вивчення дисципліни є надання знань з філософії як світогляду людини, сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття, підгрунтя духовної культури індивіда та людства загалом, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття; дослідження філософських проблем із урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності студента, формування у студентів здібностей до самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя.

2. Міждисциплінарні зв'язки

Вивчення цієї дисципліни служить основою для подальшого вивчення навчальних дисциплін ОК2 «Українські історико-гуманітарні студії»; ОК11 «Історія світової художньої культури»; ВК3 «Логіка»; ВК5 «Соціологія»; ВК6 «Культурологія».

3. Результати навчання

Програмний результат навчання	Методи навчання	Форми оцінювання	Результат навчання за дисципліною
ПРН 18. Формувати екологічну і свідомість культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.	Словесні (усні), наочні (демонстрація ілюстративного матеріалу), практичні (проблемно-пошукові і практичні завдання, написання есе, контрольної роботи, ведення філософського словника, конспектування першоджерел), інтерактивні (дискусії, полеміка тощо).	Усне опитування; тестування; письмовий іспит	Використовувати основні принципи, закони і правила логічного мислення в науковому пізнанні та професійній діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Філософія

ЗМ 1 Історія філософії

Вивчаються теми змістового модуля, завданням якого є надання знань про світогляд людини; передумови виникнення філософії; філософію Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю, Стародавньої Греції; епоху Середньовіччя; наукову революцію XVII ст.; Німецьку класичну філософію; українську філософську думку.

ЗМ 2 Онтологія. Гносеологія

Розглядаються питання щодо розуміння онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття; матерію і свідомість; сутність та структуру свідомості; діалектику, її закони, категорії, принципи; метафізику як наука і метод; проблему істини.

ЗМ 3 Соціальна філософія

Вивчаються розділи соціальної філософії та формуються у студентів здібності до самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя; надаються знання: про специфіку та категорії соціальної філософії; соціально-політичну сферу; про духовне життя суспільства та концепції майбутнього людства.

5. Структура навчальної дисципліни і розподіл часу

Змістові модулі	Кількість годин				
	усього	лек.	практ.	лаб.	сам. роб.
МОДУЛЬ (4 семестр)	120	17	34	-	69
Змістовий модуль 1	45	6	10	-	29
Змістовий модуль 2	45	6	14	-	25
Змістовий модуль 3	30	5	10	-	15
Підсумковий контроль	15	-	-	-	15

6. Теми лекцій

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
Змістовий модуль 1		
1. Філософія: коло її проблем і роль у суспільстві	Філософія та світогляд. Світогляд і світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд, філософський світогляд. Предмет філософії. Культурно-історичні передумови виникнення філософії.	2
2. Становлення і основні етапи розвитку філософії	Становлення філософсько-теоретичної думки. Співвідношення філософії і мудрості. Давньокитайська і Давньоіндійська філософія. Антична філософія. Космоцентризм давньогрецької філософії. Класична давньогрецька філософія. Антропологічний у філософії софістів і Сократа. Синтетичний період класичної грецької філософії. Релігійний характер філософської думки Середньовіччя. Теоцентризм. Вчення про людину. Віра і знання. Антропоцентричний характер філософії Відродження. Філософія Нового часу. Механіцизм та деїзм. Проблема методу наукового пізнання: емпіризм та раціоналізм. Класична німецька філософія. Програма радикального оновлення філософії: позитивізм, філософія життя, марксизм. Екзистенціалізм. Неопозитивізм. Філософія модерну і постмодерну. Постпозитивізм та аналітична	3

	філософія.	
3. Філософська думка в Україні	Особливості української філософської думки. Основні періоди розвитку філософії в Україні.	1
Змістовий модуль 2		
4. Матерія і основні форми її існування	Фундаментальне значення проблеми буття для філософії. Сутність проблеми буття в історії філософії. Філософський зміст і структура категорій буття та місце в ній людини. Буття матеріального і духовного. Сутність матерії. Проблема єдності світу. Рух, простір і час як найзагальніші характеристики буття. Діалектика як загальна концепція розвитку та її альтернативи.	2
5. Свідомість її походження та сутність	Проблема онтологічного статусу свідомості та її суттєві ознаки. Відображення та його форми. Проблема походження свідомості. Рівні та функції свідомості. Свідомість та мова.	2
6. Пізнання. Наукове пізнання	Гносеологія як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії. Епістемологія. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивне творче відображення, історизм, єдність теорії і практики). Проблема співвідношення суб'єкта та об'єкта пізнання. Чуттєвий рівень пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання та його форми. Єдність чуттєвого та раціонального рівнів пізнання. Наукове пізнання: форми і методи.	2
Змістовий модуль 3		
7. Суспільство як система, що розвивається	Проблеми та особливості соціального пізнання у філософії. Основні філософські концепції суспільства. Специфіка соціально-історичного знання.	1
8. Проблема людини в філософії	Філософська антропологія. Філософські проблеми антропосоціогенезу. основні концепції історичного походження, природи та сутності людини. Природні, соціальні та духовні виміри людини. Поняття індивіда, індивідуальності і особистості.	2

9. Суспільний прогрес. Соціальне прогнозування	Особливості філософського пізнання суспільства і людини. Основні сфери суспільства. Культура і цивілізація. Спадковість ідей суспільного розвитку в контексті класових і загальнолюдських пріоритетів. Історичний генезис теоретичних обґрунтувань сутності суспільного поступу.	2
--	--	---

7. Теми практичних занять

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
Змістовий модуль 1		
1. Філософія: коло її проблем і роль у суспільстві	1. Виникнення філософії. Предмет і проблеми філософії. 2. Структура і дисциплінарна будова філософського знання. Граничність філософських категорій. 3. Співвідношення світогляду і філософії. Основні світоглядні орієнтації людини в світі. 4. Роль філософії в сучасному житті суспільства. Історичні типи світогляду.	2
2. Становлення і основні етапи розвитку філософії	1. Принципи періодизації історії філософії. Філософія Стародавнього Сходу (Індія, Китай, Єгипет, Вавилон, Палестина, Іран). 2. Антична філософія. 3. Етапи розвитку філософії Середньовіччя в Західній Європі. Арабська і єврейська філософія Середньовіччя. 4. Філософія епохи Відродження. 5. Основні риси філософії Нового часу. Наукова революція XVII ст. 6. Історичні умови формування класичної німецької філософії, її основні риси. 7. Марксистська філософія, її структура, проблеми й основні різновиди.	8
Змістовий модуль 2		
3. Філософська думка в Україні	1. Філософські ідеї в культурі Київської Русі. Філософія в Києво-Могилянській академії. 2. Філософські ідеї Г.Сковороди. 3. Українська філософія XIX - XX ст.	2

	<p>Філософія національної ідеї Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко).</p> <p>4. Київська релігійно-філософська школа (С. Гогоцький, О. Новицький, П. Юркевич).</p> <p>5. Просвітницька течія ХІХ -ХХ ст. (О. Потебня, М. Драгоманов, І. Франко, В. Вернадський. М. Грушевський, В. Винниченко).</p> <p>6. Національна філософія української еміграції (Д. Донцов, О. Кульчицький, В. Липинський, Д. Чижевський).</p> <p>Сучасна філософська думка в Україні.</p>	
4. Матерія і основні форми її існування	<p>1. Філософське розуміння проблеми буття. Онтологію як вчення про буття. Історико-філософські варіанти розгляду проблеми буття.</p> <p>2. Особливості розуміння буття як засади виникнення різних філософських концепцій. Буття: форми (модуси), структура . Співвідношення категорій «буття», «субстанція», «матерія».</p> <p>3. Матерія: атрибути, спосіб і форми існування матерії. Сучасні уявлення про спосіб і форми існування матеріального світу.</p>	4
5. Свідомість її походження та сутність	<p>1. Свідомість та її суттєві ознаки.</p> <p>2. Відображення та його форми. Проблема походження свідомості.</p> <p>3. Свідомість і мова. Самосвідомість.</p> <p>4. Суспільна свідомість, її рівні та форми.</p>	4
6. Пізнання. Наукове пізнання	<p>1. Гносеологія та епістемологія. Основні принципи сучасної наукової гносеології</p> <p>2. Чуттєвий і раціональний рівні пізнання.</p> <p>3. Проблема істини в пізнанні. Істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна. Істина монологічна (наукова) і поліфонічна (філософська). Критерії істини</p> <p>4. Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу.</p> <p>5. Теоретичні та емпіричні методи</p>	4

	<p>пізнання.</p> <p>5. Форми наукового пізнання: гіпотеза, концепція, теорія. Наукова парадигма.</p> <p>6. Метафізика й онтологія. Діалектика: історичні типи й альтернативи діалектики. Принципи, закони й категорії діалектики.</p>	
Змістовий модуль 3		
7. Суспільство як система, що розвивається	<p>1. Особливості філософського пізнання суспільства і людини.</p> <p>2. Специфіка предмета соціальної філософії. Співвідношення предметів соціальної філософії та інших гуманітарних наук.</p> <p>3. Головні категорії соціальної філософії. Суспільство як система, що само розвивається.</p> <p>4. Історичний генезис теоретичних обґрунтувань сутності суспільного поступу.</p>	4
8. Проблема людини в філософії	<p>1. Історико-філософські погляди на проблему людини.</p> <p>2. Проблема життя і смерті, сенсу людського життя в духовному досвіді людства.</p> <p>3. Особистість у вимірах філософського аналізу. Проблема свободи. Свобода і необхідність.</p> <p>4. Цінності як ядро духовного світу людини. Структура цінностей.</p>	2
9. Суспільний прогрес. Соціальне прогнозування	<p>1. Суб'єкти суспільного розвитку: індивіди та соціальні спільноти.</p> <p>2. Матеріальні аспекти розвитку суспільства.</p> <p>3. Соціально-політична сфера.</p> <p>4. Духовне життя суспільства. Поняття культури. Культура і цивілізація.</p> <p>5. Глобальні проблеми сучасності</p> <p>Концепції майбутнього людства.</p>	4

8. Індивідуальне завдання (ІЗ)

Не передбачено

9. Методи контролю та порядок оцінювання результатів навчання

Система поточного контролю ґрунтується на застосуванні таких форм контролю як усне та письмове опитування за матеріалами лекцій, розв'язання логічних задач та виконання вправ, тестування.

Усне опитування за питаннями, що передбачені планом практичних занять. Проведення колоквиумів, прослуховування доповідей із самостійно вивчених тем. Письмове тестування з окремих тем на практичних заняттях.

Тестування у віртуальному освітньому середовищі на платформі MOODLE. Тестування здійснюється за кожним змістовим модулем.

Структура навчальної дисципліни і розподіл балів

Змістові модулі	Максимальна кількість балів		
	усього	практ.	сам. роб.
МОДУЛЬ (4 семестр)	100	-	-
Змістовий модуль 1	20	10	10
Змістовий модуль 2	25	15	10
Змістовий модуль 3	25	15	10
Підсумковий контроль	30	-	-

Види завдань, засоби контролю і максимальна кількість балів

Види завдань та засоби контролю	Розподіл балів
Змістовий модуль 1	20
Робота на практичному занятті з теми: «Філософія: коло її проблем і роль у суспільстві» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Принципи періодизації історії філософії. Філософія Стародавнього Сходу» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Антична філософія. Етапи розвитку філософії Середньовіччя в Західній Європі. Арабська і єврейська філософія Середньовіччя» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Філософія епохи Відродження. Основні риси філософії Нового часу. Наукова революція XVII ст.» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Історичні умови формування класичної німецької філософії, її основні риси. Марксистська філософія, її структура, проблеми й основні різновиди» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати) .	2

Завдання до самостійної роботи (проблемно-пошукові завдання, підготовка виступів і презентацій, написання контрольної роботи, написання філософського есе, участь у наукових конференціях, олімпіадах)	5
Тестування за теоретичним матеріалом ЗМ 1	5
Змістовий модуль 2	25
Робота на практичному занятті з теми: «Філософська думка в Україні» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Філософське розуміння проблеми буття. Онтологію як вчення про буття. Історико-філософські варіанти розгляду проблеми буття» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Особливості розуміння буття як засади виникнення різних філософських концепцій. Буття: форми (модуси), структура. Матерія. Сучасні уявлення про спосіб і форми існування матеріального світу» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Свідомість та її суттєві ознаки. Відображення та його форми. Проблема походження свідомості» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Свідомість і мова. Самосвідомість. Суспільна свідомість, її рівні та форми» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Гносеологія та епістемологія. Чуттєвий і раціональний рівні пізнання. Проблема істини в пізнанні. Істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна. Критерії істини» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. Теоретичні та емпіричні методи пізнання. Форми наукового пізнання. Наукова парадигма. Метафізика й онтологія. Діалектика» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	3
Завдання до самостійної роботи (проблемно-пошукові завдання, підготовка виступів і презентацій, написання контрольної роботи, написання філософського есе, участь у наукових конференціях, олімпіадах)	5
Тестування за теоретичним матеріалом ЗМ 2	5
Змістовий модуль 3	25
Робота на практичному занятті з теми: «Особливості філософського пізнання суспільства і людини. Специфіка предмета соціальної філософії. Співвідношення предметів соціальної філософії та інших гуманітарних наук» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2

Робота на практичному занятті з теми: «Головні категорії соціальної філософії. Суспільство як система, що само розвивається» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Проблема людини в філософії. Історичний генезис теоретичних обґрунтувань сутності суспільного поступу» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: «Суб'єкти суспільного розвитку: індивіди та соціальні спільноти. Матеріальні аспекти розвитку суспільства» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Робота на практичному занятті з теми: « Соціально-політична сфера. Духовне життя суспільства. Поняття культури. Культура і цивілізація. Глобальні проблеми сучасності Концепції майбутнього людства» (усні доповіді, дискусії, презентації, реферати)	2
Завдання до самостійної роботи (проблемно-пошукові завдання, підготовка виступів і презентацій, написання контрольної роботи, написання філософського есе, участь у наукових конференціях, олімпіадах)	5
Тестування за теоретичним матеріалом ЗМЗ	5
Підсумковий контроль – екзамен	30
Тестування (на платформі MOODLE)	30
Всього за модулем	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	екзамен
90-100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	
60-63	задовільно
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення

Методичне забезпечення

1. «Філософія» / ID дистанційного курсу дисципліни у віртуальному освітньому середовищі на платформі MOODLE ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. URL: <https://dl.kname.edu.ua/course/view.php?id=235>

Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
4. Кривуля О.М. Історія філософії. Репрезентативний курс / О. М. Кривуля. – Х.: ХНАМГ, 2004. – 250 с.
5. Подольська Є.А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
7. Philosophy (Credit-Module Course): Handbook for Foreign University and Post Graduate Students). - Ivanova K.A., Krivchikova G.F., Sadovnikov O.K., Jsipova N.P., Likhvar V.D., Kulakova J.V. – Kharkiv: Publishing House of NUPH: Golden Peges, 2009. - 408 p.